

Story Power

Xiletelo xa ku pfuna vana
ku hlaya na ku tsala ekaya

Malibali

Ha ku amukela!

Swikolo i tindhawu ta nkoka ta ku dyondzisa ku hlaya na ku tsala, kambe ti tlhela ti va na xiave xa nkoka xin'wana ku xi hetisisa – ku pfuna ku hlohlotela vana ku va vahlayi va vutomi hinkwabyo!

Loko xikolo xi tshemba ematimbeni ya ku hlayela ku tiphina, naswona xi pfumelela vana va xona ku tokota, xi lumeka eka vona ntsakelo eka ku hlaya na ku tsala. Loko n'wina tanihi xikolo mi tirhisa nkarhi ku tshaketela vana mitsheketo na ku hlaya na ku tsala hi yona hi tindlela to tsakisa, va tokota hilaha ku hlaya na ku tsala swi nga enetaka na ku pfuna hakona.

Xana u lava ku tiva hilaha u nga vekaka hakona mitsheketo embilwini ya xikolo xa wena? Kutani Xiletelo lexa Story Power i xa wena! Eka xona u ta kuma swiringanyeto eka ku endla mitsheketo na ku hlayela ku tiphina swi va xiphemu xa xiphemu xin'wana na xin'wana xa vutomi bya xikolo – kusuka ekamareni ro dyondzela kuya erivaleni ra mitlangu; kusuka loko xikolo xi nga si nghena kufika hi nkarhi wa xikolo kufika loko xikolo xi humile.

Tikatse na hina eka ndzingeto wa ku hlaya lowu hlohlotelaka vana ku tirhisa ku hlaya na ku tsala ku fikelela vuswikoti bya vona.

Xipano xa Nal'ibali

Lemuka: Langutela swiletelo swin'wana eka ntlhandlamano lowu wa Story Power! Ya na eka www.nalibali.org ku swi kuma.

Leswi nga endzeni

Hikwalahokayini ku hlayela ku tiphina swi ri swa nkoka	3
Ku hlayela ehenhla eka mitlawa ya vana.....	4
Migingiriko ya ku hlayela ku tiphina	6
Mitsheketo tanihi xiphemu xa kharikhulamu ...	8
Swipfuno na ku hlayela ku tiphina	10
Tindzimi to tala, i switirhisiwa swo tala	12
Ku endla mitsheketo yi va xiphemu xa vutomi bya xikolo	13
Mitlangelo ya mitsheketo yo hlawuleka	14
Mitsheketo hinkwakonkwako laha hi nga kona	15

Ku kuma vuxokoxoko hi ku tirhisa nakambe na/kumbe ku hangalasa xiletelo lexi, tihlanganisi na Nal'ibali:

The Nal'ibali Trust

Suite 17–201, Building 17

Waverley Business Park, Wyecroft Road

Mowbray, 7700

Riqingho: (021) 448 6000

Imeyili: info@nalibali.org

Vukondleteri na Vufambisi bya Porojeke:
Project for the Study of Alternative Education in South Africa (PRAESA)

Muhundzuluxeri: Maurice T Hlangwani

Vuhleri na vuxopaxopi: Gezani Phineas Chabalala

Mikombiso ya swimunhuhatwa swa Nal'ibali: Rico

Dizayinara: Magenta Media

Mukandziyisi: Baseline Publishing Services

Hikwalahokayini ku hlayela ku tiphina swi ri swa nkoka

Vatswatsi vo tala swinene va sungula ku lemuka ku hambana loku va nga ku endlaka evuton'wini bya vana ntsenantsena hi ku avelana mitsheketo na vona.

Se i nkarhinyana hi ri karhi hi swi tiva leswaku mitsheketo yi phamela swiphemu swa tindzimi ebyongweni bya hina. Kambe sweswi, swikene swa byongo swi kota ku komba hilaha mitsheketo na yona yi hlohlotelaka swiphemu swin'wana swo tala swa mabyongo ya hina. Swi ringanyeta leswaku mabyongo ya hina a ya voni ku hambana ngopfu exikarhi ka ku hlaya hi mayelana na ntokoto na ku va na wona hi xiviri. Leswi swi vula leswaku misava leyi hi hlayaka hi mayelana na yona emitsheketweni, yi hi pfumelela ku tokota na ku dyondza hi mayelana na swo tala swinene kutlula leswi a hi ta kota swona evuton'wini bya hina! Hikokwalaho, ku hlayela ku tiphina i xiphemu xa nkoka swonghasi xa xikolo, naswona ku nga ri ntsena nghingiriko wa kahle lowu vekeraweke emakumu ka siku ra xikolo.

Ku na mivuyelo yo tala yin'wana! Hi leyi yi nga ri yingani.

- ★ Ku hlayela ehenhla eka vana swi tiveka ku va nghingiriko wa koka swinene wu ri woxe wa ku aka vutivi na swikili leswi va swi dingaka ku dyondza ku hlaya.
- ★ Mitsheketo yi tivisa vana ririmi ro fuwa, ro pfilungana. Yi tiyisa vutivi bya vana bya hilaha hi tirhisaka ririmi hakona, yi va dyondzisa ntivomarito na ntivoririmi, naswona yi va nyika tindlela letintshwa ta ku tipaluxa.
- ★ Mitsheketo yo nandziha no tsakisa yi pfuna ku hlohlotella mianakanyo na vutumbuluxi bya vana.
- ★ Mitsheketo yi nyika swikombiso swa hilaha vanhu va hlanganaka hakona na mitlhonthlo leyi va langutanaka na yona, na ku pfuna vana ku ndlandlamukisa ntwisiso na ntwelavusiwana.
- ★ Vana lava va hlayeriwaka mitsheketo, va kuma swi olova swinene ku vumba minongoti leyi anakanyiwaka eka tidyondzo to

hambanahambana exikolweni. Hi marito man'wana, ku yingisela mitsheketo swi ku endla u tlhariha swinene!

- ★ Ku hlayela ehenhla eka vana a swi nga va yisi hindlela ya mahlori emaningingini ya lera ra xikolo, kambe swi ta va pfuna ku ndlandlamukisa mikhumbulo ya kahle swinene, ku twisisa na ku tiva swo tala, na ku ehleketa hindlela ya vukhensivusoli na ku va leyi landzelerisekaka.

Loko mitsheketo na ku hlaya swi twala swi ri kahle eka vana, va hundzuka vahlayi. Hinkwerhu ha vuyelela eka swilo leswi tsakisaka. Hikokwalaho, loko vana va vona na ku twa nyanyuko lowu nga etibukwini na ku hlaya exikolweni xa vona, va lava ku va xiphemu xa nkhinkhi wa ku hlaya.

Ku hlayela ehenhla eka mitlawa ya vana

Vana va kota ku twissa na ku tipina hi mitsheketo leyi yi nga ekule na vuswikoti bya vona vini bya ku hlaya loko va yi twa yi hlayeriwa ehenhla kahle hi tindzimi leti va ti tivaka. Kambe ku hlayela ehenhla kahle a hi mikarhi hinkwayo swi taka hindlela ya ntumbuluko! Swi lava vutitoloveti byo tala ku endla ntsheketo wu hanya – hambi u hlayela ntlawa wa vana, tlilasi kumbe xikolo hinkwaxo. Hi leswi switsundzuxo swin'wana ku ku pfuna.

Ku tilunghisela

Ntlawa wun'wana na wun'wana wa vana lowu u wu hlayelaka wu fana wu ri woxe, hikokwalaho ku tiva tibuku to tala swi ta ku pfuna ku kuma yin'we leyi va nga ta tiphina hi yona. Nakambe u ta kuma tindlela ta ku cincanyana ndlela leyi u hlayaka ntsheketo hayona ku fambelana na mivangu yo hambanahambana. Tivutise swivutiso leswi ku ku pfuna ku tilulamisa.

★ Xana i ntsheketo wihi ndzi wu hlawulaka?

Hlawula mitsheketo leyi u tiphinaka ku yi hlaya, leyi yi fambelanaka na mitsakelo ya vayingiseri va wena naswona yi hi tindzimi leti va ti twisisaka hi ku olova, na leswaku yi ndlandlamukisa misava ya vona. Tibuku ta swifaniso leswi dirowiweke hindlela yo saseka vana va vukhale hinkwabyo va nga tiphina hi tona. Tibuku leti nga na rhayimi, nsumo na mbuyelelo ti va tibuku ta ku hlayela ehenhla ta kahle ta vana naswona ti tlhela ti va ndlela ya kahle ya ku tivisa ririmi rintshwa. Mitsheketo leyi nga na swivandlanene swa ku hlaya hi ku tirhisa marito yo hambanahambana ya swimunhuhatwa, hakanyingi yi endla mitsheketo ya ku hlayela ehenhla ya kahle ya mitlawa.

★ **Xana ndzi hlayela mani?** Ehleketa hi vukhale bya vana lava yingiselaka ntsheketo kutani endzhaku ka swona u cincanyana ndlela leyi u hlayaka hayona hi ku ya hi leswi. Loko u hlayela ntlawa wa vana lava nga va vukhale byo hambanahambana, kutani hlawula xitayili lexi xi nga ta khumba vana lavatsongo swinene entlaweni.

★ **Xana i ntlawa wa vukulu byo tanihi kwihi lowu ndzi nga ta wu hlayela?** Xana u ta hlayela tlilasi ya wena kumbe xikolo hinkwaxo? Loko u hlayela ntlawa lowu wu kotaka ku vona swifaniso hindlela leyi nga erivaleni kumbe u nga fambafamba loko u ri karhi u hlaya, kutani komba vana swifaniso leswi nga ebukwini loko u ri karhi u hlaya. Loko u ri eku hlayeleni ka ntlawa lowukulu, tirhisa mifambamfambo ya miri, mipfumawulo leyi nga riki ya mbulavulo kumbe vuyimbeleri na mpahla ku endla ntsheketo wu hanya.

★ **Xana hi kwihi laha ndzi nga ta hlaya kona?** Teka xiboho leswaku hi kwihi laha u nga ta hlaya kona ntsheketo lowu kutani endzhaku ka swona u teka xiboho hilaha u nga ta pfuna hakona vana va titwa va tshamisekile na ku tilondla loko u ri karhi u va hlayela. Tanihi xikombiso, loko u va hlayela ehandle, va tshamise hindlela leyi va tshamisekeke exivandleni lexi nga na ndzhuti laha hinkwavo va nga ta kota ku twa hi ku olova. (U nga ha lava ku tirhisa xihwerehwere loko ntlawa lowu wu ri wukulu swinene!)

★ **Xana i swipfuno swihi swa ntsheketo ndzi nga swi tirhisaka?** Swifaniso, tipopayi, swigqoko na michumu leyi vuriweke entsheketweni yi nga tirhisiwa ku pfuna ntsheketo ku va wu pfhumba.

Vutitoloveti byi endla u swi kota swinene, hikokwalaho mikarhi hinkwayo i miehleketo ya kahle ku hlayela ntsheketo ehenhla nkarhinyana u nga si wu hlayela ntlawa wa vana!

Ku hlaya ntsheketo

- ★ Vana va nga ha dinga nkarhi wa ku tshamiseka u nga si sungula ku hlaya. Vana lavatsongo va angula kahle ku vhumba leswi ntsheketo wu nga ha vaka hi mayelana na swona kusuka eka xifaniso lexi nga ekhavhareni na vito ra buku. Kombela vana lavakulu swinene ku tsundzuka leswi humeleleke enovheleni emakumu ka nkarhi wa wena wo hlayela ehenhla wo hetelela. Kumbe, rhamba n'wana ku lumeka khandhla emasungulweni ya ntsheketo kutani n'wana un'wana a ri tima emakumu ka wona.
- ★ Sungula hi ku hlaya vito ra mutsari (na mudirovi) ku endlela leswaku vana va amukela leswaku tibuku ti tumbuluxiwa hi vanhu ku fana na vona!
- ★ Ku hlayela ehenhla mikarhi hinkwayo i ku tlanga! Tirhisa mipaluxo yo tala eritweni ra wena ku tumbuluxa matitwelo! Yimanyana etindhawini leti faneleke ku pfuna ku aka nsiyo empfhukeni.
- ★ Va na u ri karhi u vona vayingiseri va wena naswona u nga hlayi hi rivilo kutlula mpimo! Pfumelela nkarhi leswaku va nyangela swifaniso kumbe ku vumba xifaniso xa le miehleketsweni loko u ri karhi u hlaya.
- ★ Kokela rinoko ra vana entsheketsweni. Va vutise leswi va ehleketaka leswaku swi nga humelela ku landzela swoleswo kutani u va khutaza ku ehleketa hi mayelana na hilaha ntsheketo wu fambelanaka hakona na miehleketo na mianakanyo ya vona vini.
- ★ Loko va ri karhi va tiva ntsheketo, khutaze vana ku tikatsa loko u ri karhi u hlaya.
- ★ Loko u hlaya buku ya swifaniso, tiyisisa leswaku n'wana un'wana na un'wana u kota ku vona swifaniso leswi. Yimanyana ku komba swifaniso kutani u pfumelela mavonelo kumbe swivutiso loko u ri karhi u hlaya kumbe endzhaku ka loko u hlayile buku hinkwayo xikan'we.
- ★ Loko u hlayela ehenhla novhele, hlaya kavanyisa kumbe xiphemu xa kavanyisa siku rin'wana na rin'wana. Kuma ndhawu entsheketsweni ku yima eka yona leyi yi nga endlaka leswaku vayingiseri va wena va hisekela leswaku u ya emahlweni na ku hlaya siku leri landzelaka.

Migingiriko ya ku hlayela ku tiphina

Leswaku vana lava nga etlilasini ya wena va dyondza ku rhandza ku hlaya, u fanele ku va hlayela nkarhi na nkarhi – leswi ku nga ri ku endlela leswaku u ta hlela swikili swa vona swa ku yingisela kumbe ntwisiso, kumbe swin'wana swo karhi; ntsena ku endlela leswaku va kota ku tokota ntsako wa mitsheketo na tibuku. Loko u kongomisa eka ku va pfuna ku valanga ntsako wa ku hlaya, ku dyondza ku hlaya na ku tsala ka nkoka ku humelela hindlela ya ntumbuluko hi nkarhi wun'we.

Hi leyi miehleketo yin'wana leyi u nga yi tirhisaka na vana va vukhale byo hambanahambana ku vulavula hi mayelana na yona na ku ndlandlamukisa mitsheketo leyi u va hlayelaka yona.

Ku vulavula hi mayelana na tibuku

Ku vulavula na vana hi mayelana na tibuku i swa nkoka ku fana na ku va hlayela marito. Hi ku tirhisa nkanelo hi mayelana na swifaniso, swimuhatwa na leswi swi humelalaka entsheketweni, vana va dyondza hilaha tibuku ti tirhaka hakona na hilaha ti valangiwa hakona. Handle ka ku ringeta ku dyondzisa vana, endla leswaku mbulavulo wu khuluka hindlela ya ntumbuluko. Tsundzuka leswaku swa nkoka i ku valanga tibuku swin'we.

- ★ Pfuna ku hluvukisa swikili swo vhumba swa vana, leswi swi nga swa nkoka swinene eka ku hlaya kahle, hi ku vutisa mikarhi yin'wana loko u ri karhi u hlaya, "Xana u ehleketa leswaku hi swihi leswi nga ta humelela ku landzela leswi?"
- ★ Yimanyana loko u ri karhi u hlaya ku endlela leswaku vana va nyika mavonelo hi vukoxokoxoko bya leswi nga eka swidirowiwa leswi swi va tsakisaka.
- ★ Tiya ntwisiso wa vana wa ntsheketo hi ku vutisa swivutiso leswi nga na makumu yo pfuleka. Mixaka leyi ya swivutiso yi hava

tinhlamulo leti nga lulama na leti nga hoxeka naswona yi pfuna vana ku ehleketa na ku vulavula hi mayelana na mitsheketo. Tanihi xikombiso, "A wu ta titwa njhani loko ...?", "Loko a wo va yena, xana hi swihi leswi a wu ta va u swi endlile?", "Hikwalahokayini u ehleketa leswaku u endle sweswo?", "Xana hi swihi leswi sweswo swi ku tsundzuxaka swona?"

- ★ Pfumelela vana ku vutisa swivutiso swa vona vini na vona. Hlamula swivutiso leswi loko u swi kota kumbe u kuma tinhlamulo na vona hi ku hlaya nakambe swiphemu leswi fambelanaka swa ntsheketo.
- ★ Khutaza vana ku ehleketa hi mayelana na ntsheketo hi ku nyika mavonelo hi swimunhuhatwa na swiendleko. Tanihi xikombiso, "Ndza hlalala hikwalahokayini a endle sweswo?" na "A ndzi ehleketa leswaku a ndzi ta va ndzi ri na xitiyanhlana tanihi Jelani loko a ndzi lo vona xihontlovila lexo chavisa enyangweni wa ka hina wa le mahlweni!"

Ku ndlandlamukisa ntsheketo

Hi leyi miehleketo yin'wana ya ku ndlandlamukisa mitsheketo leyi u yi hlayelaka ehenhla. Hlawula leyi u ehleketaka leswaku vana lava nga etlilasini ya wena va ta tiphina swinene hi yona na leyi yi ringaneleke swinene vukhale bya vona.

- ★ Rhamba vana ku tlanga ntsheketo lowu hi mitlawu.
- ★ Hundzula ntshekeko wu va ntlangu. Na vana, hlawula kutani mi tsala leswi swimunhuhakwa swi nga ta swi vula, kutani endzhaku ka swona mi cincana ku hlaya swiphemu swa swimunhuhakwa swo hambanahambana leswi nga entlangwini.
- ★ Endla tipopayi, kumbe swivumbeko swa vumba kumbe swa vumba ro tlangisa swa swimunhuhakwa swa ntsheketo na vana. Endzhaku ka swona endla leswaku va tirhisa leswi ku tsheketa hi vuntshwa ntsheketo lowu hi ndlela ya vona vini, kumbe ku tumbuluxa ntsheketo wuntshwa wa vona vini.
- ★ Ringanyeta leswaku vana va dirowa xifaniso hi mayelana na ntsheketo lowu, kumbe xin'wana lexi hlohloteriwaka hi wona. Va khutaze ku tsala hi mayelana na xifaniso xa vona na/kumbe va kopa swivulwa kusuka entsheketweni leswi fambelanaka na xifaniso xa vona.
- ★ Endla leswaku vana va tsalela xin'wana xa swimunhuhakwa swa ntsheketo lowu papila kumbe imeyili. Kumbe, ringeta leswaku va tsala papila kusuka eka ximunhuhakwa xin'we xa ntsheketo kuya eka xin'wana.

- ★ Endla leswaku vana va dirowa nxaxamelo wa tikhomiki wa xiphemu xa vona xa xirhandzwa kusuka ebukwini.
- ★ Ringanyeta leswaku va tsala xinghenisiwa xa dayari lexi xin'wana xa swimunhuhakwa swa ntsheketo xi nga ha vaka xi xi tsarile.
- ★ Khutaza vana ku dizayina khavara ya buku.
- ★ Vutisa vana loko ku ri na ntshaho entsheketweni lowu va wu rhandzaka swinene. Endla leswaku va wu kopa kutani endzhaku ka swona va kombisa mitshaho leyi. Kuma nkarhi wa vana wa ku yi hlayela tlilasi hinkwayo.

Migingiriko yin'wana ya buku

- ★ Endla leswaku vana va nyika "mbulavulo wa mixaviso" laha va tiendlaka wonge va xavisa buku leyi va yi hlayeleke vana van'wana etlilasini.
- ★ Rhamba vana ku endla mifungo ya tibuku leyi nga na mikongomelo ya mitsheketo. Va kombele ku tsala vito ra buku na vito ra mutsari etlhelo rin'we, na nkomiso wo koma wa ntsheketo eka tlhelo lerin'wana.
- ★ Endla leswaku vana lavakulu swinene va hlayisa rhakodo ya mitsheketo leyi va yi hlayeke eka logo ya ku hlaya. U nga chicha wun'we eka xiyenge xa "Story supplies" xa webusayiti ya Nalibali: www.nalibali.org. Vana lavatsongo swinene va nga dirowa xifaniso xa khavhara ya tibuku leti va ti hlayeke (kumbe va tiendleke wonge va ti hlayile) kutani endzhaku ka swona va swi hlayisa endzeni ka folidara kumbe bokisi ra khadibokisi.

Mitsheketo tanihi xiphemu xa kharikhulamu

Xana u ehleketile hi mayelana na hilaha mitsheketo yi nga tirhisiwaka hakona ku tiyisa madyondzelo ya vana eka tidyondzo to hambanahambana? Hi leyi miehleketo yi nga ri yingani ya ku endla leswi. Hlawula leyi yi ringanelaka vukhale bya vana va wena.

Miehleketo ya migingiriko ya ririmi

Miehleketo leyi yi nga tirhisiwa eka tidyondzotsongo ta ririmi ra le kaya na ta ririmi ro engetela.

- ★ Endla leswaku tlilasi ya wena yi talela hi mitsheketo hi ku sungula na ku heta siku rin'wana na rin'wana hi ntsheketo.
- ★ Swiphatu naswona swi rungula mitsheketo. Pfumelela vana ku hlaya xiphatu endzhaku va endla nkombiso, kumbe va dirowa swifaniso leswi swi nga hlohotela hi xiphato, kumbe va engetela tindzimana ta vona eka xona. U nga tlhela u kombela vana ku tsala swithokovetselo swa vona naswona loko va hetile, va nga swi avelana hi ku swi hlevela vadyondzikulobye va nga ri vangani.
- ★ Pfuna vana ku vona hilaha va nga endlaka hakona matsalwa yo hambana. Va nga tirha hi mitlawa ku endla xiviko xa mahungu ya TV hi mhaka ya swin'wana leswi nga humelela eka ntsheketo. Kumbe va nga tsala nongonoko wa swivutiso swa mbhurisano naswona va vutisa wun'wana wa vadyondzikuloni leswaku a encenyeta ku va ximunhuhatwa xin'wana lexi nga eka ntsheketo.
- ★ Endla khumbi ra marito ya tindziminyingi. Hlohotela vana ku tsala ehansi marito lawa ya va tsakisaka lawa va nga ma hlaya eka mitsheketo kutani u ma engetela ekhumbini.
- ★ Hlohotela vana ku anakanya onge va le riendzweni na xin'wana kumbe swin'wana swa swimunhuhatwa eka ntsheketo. Va nga dirowa swifaniso na ku tsala minongonoko ya swilo leswi va faneleke ku swi longa eka riendzo ra vona. (Loko swi endleka, pfumelela vana lavatsongo ku ku byela leswi va lavaka leswaku u va tsalela swona eka minongonoko ya vona.)

- ★ Kombela vana ku tsala nhlamuselo ya xivumbeko na vumunhu bya ximunhuhatwa lexi va xi rhandzaka ku suka eka ntsheketo lowu mi nga wu hlaya swin'we. Kumbe, va pfumeleli ku dirowa xifaniso xa swimunhuhatwa leswi va swi rhandzaka kutani va burisana hi xin'wana na xin'wana xa swona na vadyondzikuloni.
- ★ Xana ku na swilo leswi nga humelela eka ntsheketo leswi vana va swi tsakelaka swinene? Xikombiso, hikwalaho ka yini ximunhuhatwa xi tekile swiboho swo karhi. Ringanyeta leswaku va tsalela ximunhuhatwa lexi papila va kombela vuxokoxoko hi xitalo – va nga ha tsala nhlamulo ya ximunhuhatwa eka papila ler!
- ★ Endzaku ko hlaya ntsheketo, rhamba vana ku tsala masungulo kumbe mahetelelo ya wona yo hambana na ya wona. Kumbe, va nga tsala tindzimana to hlaya to sungula ta kavanyisa leti landzelaka ku suka eka mahetelelo ya novhele.
- ★ Hlengela swilo leswitsongo swo tala, leswo olova ku swi kuma, ku fana na risiva, xikero xa misisi, xirhekedyana, pensele, vhilopho leyi nga ni adirese, ribye, sokisi na lepula. Pfumelela n'wana wun'wana na wun'wana ku hlawula xin'we xa swilo leswi kutani a anakanya na ku tsala "ntsheketo wa vutomi bya xona", xikombiso, loyi a ri n'winyi wa xona, hilaha n'winyi wa xona a xi tirhisa ha kona, hilaha a nga va n'winyi wa xona na laha xi humaka kona loko xi nga si va na n'winyi.

Mieheleto ya mitsheketo ya tinhlokomhaka tin'wana

- ★ Endla dyondzo ya Matimu yi hanya hi ku hlaya mitsheketo hi timhaka leti nga humelela khale. Mitsheketo hi leswi nga thumbhiwa khale na vutomi bya vativi va sayense, madokodela, varhangeri na vatumbuluxi lava nga xikombiso eka vana na ku va nyika vuxokoxoko.
- ★ Mitsheketo ya ndhavuko yi kahle swinene ku kota ku tiva hilaha vanhu ku suka eka tindhawu na mikarhi yo hambana a va twisisa hakona leswi misava yi nga xiswona.
- ★ Hlaya ntsheketo lowu hlamuselaka hi tiko rin'wana kutani pfumelela vana ku tirhisa Inthanete na tibuku ta vuxokoxoko ku kuma swo tala hi tiko leru.
- ★ Pfumelela vana ku tirhisa mepe na/kumbe tiatlilasi ku kuma tindhawu leti va hlayeke hi tona eka ntsheketo kumbe ku kuma riendzo ra ximunhuhatwa.
- ★ Vana votala va hlangana na mitlhonthlo yo tika, ku fana na ku hlaseriwa hi ku soriwa, kumbe ku lova ka munhu loyi va n'wi rhandzaka,

kumbe ku hambana ka vantswari. Mitsheketo i mabulandlela ya kahle swinene ku sungula ku vulavula hi swilo leswi ku nga xiphemu xa Swikili swa Vutomi/Ntivo Vutomi leswi hi mikarhi swi tikaka ku vulavula hi swona. Ku vutisa swivutiso leswi nga na tinhlamulo to tala swi nyika ku twa u hlayisekile eka vana ku anakanya na ku vulavula hi leswi swi va vilerisaka, matitwelo na mavonelo. Mitsheketo yi nga pfuna leswaku va twisisa xiyimo lexo tika, ku kuma ntshembho lowuntshwa eka wona na ku kuma tindlela tin'wana leti nga kona eka vana.

- ★ Mitsheketo yi nyika xivandlanene xo endla vutshila bya mavoko. Xikombiso, vana va nga dirowa swifaniso leswi hlohloteriwaka hi mitsheketo ku kombisa swiphemu swa ntsheketo, kumbe ku endla swivumbeko swa swiphemu ku suka eka ntsheketo hi ku tirhisa switirhisiwa swo vuyelela swa vumba.

Swipfuno na ku hlayela ku tiphina

Buku yihi kumbe yihi leyi vana va tiphinaka hi yona, i buku ya kahle hikuva yi hlohlotella rirhandzu ra vona ra ku hlaya na mitsheketo.

Ku kuma swipfuno swo hlaya

- ★ Kuma mixaka yo hambanahambana yo tala ya timatheriyali to hlaya hilaha swi kotekaka hakona ta vana ku hlawula kusuka eka tona: tibuku ta swifaniso, tinovhele (ta vana lavakulu), tibuku ta vuxokoxoko, tibayogirafi, vutlhokovetseri, timagazini ta vana, na mitsheketo ya Ndhawu ya Mitsheketo ya tindzimimbirhi na tibuku ta switsemiwa swo hlayisiwa kusuka eka Xitatisi xa Phephahungu xa Nal'ibali.
- ★ Ku hava nchumu lexi hlulaka ku hlaya ntsheketo hi ririmi ra wena ra le kaya, hikokwalaho tiyisisa leswaku u na tibuku hi (tindzimi) ririmi ra le kaya ra vana xikan'we na ririmi ra vona ro engetela.
- ★ Hlawula tibuku leti ti ringanelaka mitsakelo na mipimo ya ku hlaya ya vana lava nga etlilasini ya wena.
- ★ Tsundzuka leswaku u nga hlaya tibuku kutlula kan'we! Vana hakanyingi va tiphina hi mitsheketo ya vona ya xirhandzwa ku va hlayela nakambe.
- ★ Ku hlaya, ku tsala na ku dirowa swi famba swin'we! Hikokwalaho, tiyisisa leswaku mikarhi hinkwayo u na mphakelo wa kahle wa maphepha, tikhirayoni, switsalo na tipensele ekamareni ra wena ro dyondzela.

U nga kuma
vuxokoxoko byo tala hi swipfuno eka
Xiletelo xa Story Power 1 na 2.
Swiletelo leswi swa kumeka
eka www.nalibali.org.

Ku kombisa tibuku

Mikombiso ya tibuku yi rhamba vana ku ringeta tibuku! Yi kombisa tibuku leti ti nga kumekaka ku va va hlawula eka tona loko va lava ku hlaya.

Kombisa tibuku leti u lavaka leswaku vana va ti vona. Leti ti nga va tibuku leti fambelanaka na holideyi yo karhi, ntlangelo kumbe nkongomelo. Kumbe, tumbuluxa nkombiso wa tibuku leti ti hlayiweke na ku kambisisiwa hi vana!

Tsundzuka!

- ★ Kombisa tibuku hi tindzimi hinkwato leti vana va ti vulavulaka.
- ★ Katsa tibuku leti u ti hlayeleke ehenhla ku endlela leswaku vana va kota ku ti valanga va ri voxo na vanghana va vona.
- ★ Nkombiso lowu wu fanele ku va eka vulehelahenhla bya tinhloko bya vana ku endlela leswaku va kota ku vona na ku fikelela tibuku hi ku olova.
- ★ Endla nkombiso lowu wu teka rinoko na ku va na swilo leswintshwa hi ku cinca tibuku vhiki rin'wana na rin'wana kumbe mavhiki mambirhi man'wana na man'wana. (U nga tirhisa nakambe tibuku tanihi xiphemu xa nkombiso wa le ndzhaku ka nkarhi.)

Handle ka ku tirhisa tixelufu ta tibuku ta ntlovelo kumbe xitafulana xa le hansi, ku na tindlela to koka rinoko ta ku tumbuluxa nkombiso wa tibuku. Tanihi xikombiso:

- ★ Hayeka tibuku ta swifaniso entambhyini yo aneka swiambalo leyi kokiweke yi va ehansi kusuka etlhelo rin'we ra kamara ro dyondzela kuya eka lerin'wana.
- ★ Endla tixelufu ta tibuku hi tigatara ta pulasitiki leti khomanisiwaka ekhumbini kutani u kombisa tibuku eka tona.
- ★ Tirhisa rhaga yo omisela tindyelelo ya le khixini ya khale kutani u kombisa tin'wana ta tibuku etimbhoveni leti hakanyingi ti tirhiseriwaka tipuleti.

Ku hlayisa tibuku

Tibuku ti xongile hikokwalaho swa twisiseka leswaku hi lava leswaku ti heta nkarhi wo leha ti ri kona. Kambe nakambe hi lava leswaku vana va ti hlaya hikokwalaho va nga ka va nga koti ku endla sweswo loko ti tshama ti khiyeleriwi! Vana va lava ku tirhisa nkarhi va ri karhi va nyangela tibuku kumbe ku ti hlaya. Swi tolovelekile leswaku tibuku ta vona ta xirhandzwa ti hlakala endzhaku ka nkarhinyana.

Hi leswi swiringanyeto swin'wana swa tindlela ta ku pfuna vana ku dyondza ku hlayisa tibuku ku endlela leswaku va tiphina hi tona hilaha ku nga heriki.

- ★ A hi nge languteli vana ku khoma tibuku kahle loko va nga rhandzi mitsheketo! Loko u tirhisa nkarhi ku hlaya na ku tiphina hi mitsheketo na vana, va hatlisa va dyondza ku hlayisa tibuku.
- ★ Vana va dyondza swo tala hi ku languta hina kutlula ku va va byeriwa leswi va faneleke ku swi endla. Hikokwalaho, loko u nga khomi kahle tibuku, u nga ka u nga languteli vana ku ti khoma kahle! Va kombe hilaha tibuku ti faneleke ku khomiwa hakona. Tanihi xikombiso, tanihiloko u ri karhi u va hlayela,

pfula tipheji hi vukheta, na loko u hetile ku hlaya ntsheketo, tlherisela buku endhawini ya yona exelufini ya tibuku.

- ★ Khutaza matikhomelo ya buku lama fambelanaka na vukhale. Tanihi xikombiso, hi nga langutela va malembe ya nkombo hi vukhale ku pfula tipheji ta buku hi malwandla, kambe va malembe ya ntlhanu vo tala va ha dyondza ku endla leswi.
- ★ Pfuna vana ku dyondza ku hlayisa tibuku hi ku tumbuluxa tindhawu to hlawuleka ku hlayisa eka tona. U nga tirhisa tixelufu leti ti va olovelaka ku ti fikelela, xikan'we na mabokisi ya rivelendzhoho lama khavisiweke, mabokisi ya tintangu, tikhontheni ta ayisikhirimi na tibasikiti.

Tanihleswi swi nga xiswona eka swilo swo tala evuton'wini, ku dyondza ku hlayisa tibuku swi khumba nkarhi, vutitoloveti na nkhutazo. Vana va ta dyondza leswi hi ku hatlisa swinene loko va tokota ntsako lowu ku hlaya na tibuku ti wu nyikaka.

Laha u nga kumaka mitsheketo ya mahala kona

- ★ Nal'ibali: www.nalibali.org, www.nalibali.mobi
- ★ Bookdash: www.bookdash.org
- ★ African Storybook: www.africanstorybook.org
- ★ FunDza (ya vakondlo-a-ndzi-dyi): www.fundza.co.za, www.live.fundza.mobi

Tindzimi to tala, i switirhisiwa swo tala

Ku hlayeriwa hi ririmi ra wena a swi fanelanga ku va mhaka leyi nga bohiki ku yi hlawula eka vana. Hi ntiyiso i mhaka ya nkoka naswona ya matimba yo dyondza ririmi na ku hluvukisa vuswikoti byo tsala no hlaya. Loko hi xitalo u hlayela vana hi ririmi/tindzimi ta vona, u va nyika masungulo ya ririmi yo tiya lawa ya endlaka leswaku ku dyondza hinkwako ku olova.

Loko u nga twisisi leswi u swi hlayaka, hi ntiyiso a wu le ku hlayeni – hambiloko u nga hlaya kahle njhani marito lama nga eka pheji! Swi teka malembe yo hlaya ku dyondza ririmi rin'wana kahle. Hikwalaho, hikuva ku twisisa swi le xikarhi ka ku hlaya, vana va fanele ku yingisela mitsheketo leyi hlayiwaka hi ririmi/tindzimi ra/ta vona. Swi ta va endla va yingisela hi ku hetiseka nkholuko wa ntsheketo ematshan'weni yo tikeriwa ku twisisa ririmi leri va nga ri tiveki hi ku hetiseka.

Nakambe u fanele u tlhela u hlayela vana va wena mitsheketo hi ririmi ro engetela – leswi swi va pfuna ku dyondza ririmi rintshwa.

Nakambe ku tala ka tindzimi leti mi va ka na tona etlilasini na le xikolweni xa n'wana, swi vula ku tala ka switirhisiwa ku swi hlawula! Tlangelani na ku tirhisa tindzimi hinkwato hi tin'wana ta tindlela leti.

- ★ Yimbelelani tinsimu na swinsin'wana hi ririmi/tindzimi hinkwato ta vana, kutani hi switsongotsongo u va nghenelerisa na le ka ririmi ro engetela.

- ★ Rhendzela vana va wena hi switsariwa swa tindzimi ta vona hinkwato hi ku endla tiphositaro ta tindzimi timbirhi kumbe tindziminyingi hi tinhlokomhaka leti ti va tsakisaka. Kumbe, u tsala swinsin'wana, tinsimu na switekatekana hi tindzimi to hambana eka phepha lerikulu kutani u swi kombisa.
- ★ Tirhisa tindzimi hinkwato leti mi nga ti vulavulaka na ku ti hlaya, ku hlayela ehenhla eka vana. Loko ku ri leswaku vana a va ti tivi tindzimi leti, tirhisa wun'wana wa lavakulu tanihi muhlamuseri leswaku a hundzuluxa endzhaku ka loko u hlayile pheji yin'wana na yin'wana.
- ★ Tirhisa riqingho ra le nyongeni ku kandziyisa vatswari, vakokwani na vahlayisi van'wana loko va tsheketa na/kumbe ku hlaya mitsheketo hi ririmi/tindzimi ta vona – endzhaku pfumelela vana ku yingisela mitsheketo leyi.
- ★ Pfumelela vana lava vulavulaka ririmi rin'we, ku hlaya na ku vulavula hi tibuku ta mitsheketo swin'we eka mitlawana.
- ★ Endla khumbi ra mahungu laha vadyondzisi na vana va nga tsalelanaka kona mahungu hi ririmi leri va ri tsakelaka.

Kuma mitsheketo hi tindzimi ta khumen'we eka www.nalibali.org na www.nalibali.mobi. Kuma miehleketi ya ku tumbuluxa mbangu lowu nga fuwa hi leswi pirintiwaka eka Xiletelo xa Story Power 2, lexi kumekaka eka www.nalibali.org.

Ku endla mitsheketo yi va xiphemu xa vutomi bya xikolo

Endla leswaku vana exikolweni xa wena va tokota ku tsheketa mitsheketo na ku hlaya nkarhi na nkarhi tanihi xiphemu xa vutomi bya vona bya xikolo exikolweni – ku nga ri ekamareni ro dyondzela ntsena, kambe na hi mikarhi yin'wana.

Loko xikolo xi nga si nghena

- ★ Khutaza vatswari na vahlayisi van'wana ku hlayela na ku tsheketela vana mitsheketo loko va ri karhi va ya exikolweni. Va nga tiphina hi mitsheketo hi tindzimi ta khumen'we hinkwato eka tselifoni ta vona eka www.nalibali.mobi.
- ★ Tumbuluxa xivandla xa tibuku ta swifaniso laha vana lavakulu swinene lava va fikaka exikolweni ka ha ri na nkarhi va nga tshamaka na vana lavatsongo swinene kutani va va hlayela mitsheketo.

Hi nkarhi wa xikolo

- ★ Hundzuluxa nhlengeletano yin'we ya xikolo hi n'hwetl yi va leyi kongomisaka eka mitsheketo. Lulamisa mudyondzisi ku tsheketa ntsheketo, endla leswaku ntlawa wa vana va tlanga ntsheketo wun'we, kumbe u kombela tllasi ku avelana na xikolo hinkwaxo leswi a va ri eku swi endleni ku hluvukisa rirhandzu ra ku hlaya.
- ★ Tirhisa sisiteme ya tiqingho ta le ndzeni eka mikarhi ya ku tsheketa mitsheketo. Vadyondzisi na vana lavakulu swinene va nga hlaya kumbe va tsheketa ntsheketo loko vana lavan'wana

hinkwavo va ri karhi va tiphina hi ku wu yingisela etikamareni ta vona to dyondzela.

- ★ Lulamisa migingiriko ya tibuku ta ku tiphina hi (exikarhi ka) mikarhi ya ku wisa. Tanihi xikombiso, va na na nhloti wa buku. Kandziyisa tikhavhara ta tibuku ta kwalomu ka khume ta tibuku ta xirhandzwa ta vana. Endzhaku ka nkandziyiso wun'wana na wun'wana, tsala vuthala lebyi byi byelaka munhu un'wana na un'wana laha va faneleke ku lava kona ku kuma khavhara leyi landzelaka ya buku leyi tumbetiweke. Endzhaku ka swona tumbeta tikhavhara ta tibuku etindhawini to hambahambana erivaleni ra mitlangu kutani u endla leswaku vana va tiphina hi ku tirhisa vuthala lebyi ku ti kuma hinkwato.
- ★ Sungula pfhumba ra #KuKumiwa u ri karhi u Hlaya. Endla leswaku vadyondzisi lava nga entirhweni wa le rivaleni ra mitlangu hi nkarhi wo wisa va tirhisa tselifoni ta vona ku teka swifaniso swa vana lava va va vonaka va ri karhi va hlaya hi nkarhi wo wisa. Pirinta swifaniso leswi kutani u swi kombisa ebodweni ya switiviso. Tumbuluxa switikara swo hlawuleka swa xikolo xa wena swa "Ndzi kumiwe ndzi ri karhi ndzi hlaya" hi ku tirhisa tilebulu leti damarhelaka kutani u swi nyika n'wana un'wana na un'wana loyi a tekiweke xifaniso!

Loko xikolo xi humile

- ★ Endla ku hlayela ku tiphina swi va xiphemu xa leswi vana va swi endlaka na loko xikolo xi humile hi ku sungula ntlawa wo hlaya exikolweni xa wena. U nga kumisisa hilaha leswi u nga swi endlaka hakona eka Xiletelo xa Story Power 2, lexi kumekaka eka www.nalibali.org.

Mitlangelo ya mitsheketo yo hlawuleka

Endla moya wa ntsheketo wu pfumba exikolweni xa wena hi ku tlangela masiku yo hlawuleka elembeni hinkwaro na ku rhuhela swiendleko swa mitsheketo swin'wana. Kunguhata ku tlangela xin'we kumbe swimbirhi swa swiendleko swa ku hlaya na ku tsala swo hlawuleka lembe rin'wana na rin'wana, kumbe u hlawula swin'wana leswi u swi tivaka.

Siku ra Misava ra ku Hlayela Ehenhla:

Nyenyanyana/Nyenyankulu lembe rin'wana na rin'wana.

Siku ra Ririmi ra Manana ra Matiko ya

Misava: 21 Nyenyanyana

Siku ra ku Tsheketa Mitsheketo: 20 Nyenyankulu

Siku ra Buku ya Misava: 23 Dzivamisoko

N'hwetlwa ya ku Kumiwa u ri karhi u Hlaya:

Mudyaxihi

Siku ra Varhandzi va Tibuku: 9 Mhawuri

Siku ra ku Hlaya na ku Tsala ra Matiko

ya Misava: 8 Ndzati

N'hwetlwa ya Buku ya Swifaniso ya Misava:

Hukuri

★ **Ku endla buku.** Rhuhela siku ra ndyangu ra "endla buku". Nyika maphepha yo tala, tikhirayoni, tikhirayoni ta pensele na switsalo kutani u rhamba vana na mindyangu ya vona ku ta exikolweni ku ta endla tibuku ta vona. Munhu un'wana na un'wana a nga tiendlela tibuku ta yena n'wini, kumbe va nga tirha hi vambirhimbirhi kumbe hi mitlawe leyitsongo ku tumbuluxa tibuku.

★ **Ambala.** Endla leswaku vana va ta exikolweni va ambarile tanihi swimunhuwhatwa swa vona swa ntsheketo swa xirhandzwa. (U nga rivali ku tsundzuxa vadyondzisi ku ambala na vona!)

★ **Maratoni wo hlaya.** Kumisisa leswaku i nkarhi wo leha kufika kwihi xikolo xa wena xi tshamaka xi ri karhi xi hlaya ku ri hava ku yima hi ku rhuhela maratoni wo hlaya. Endla leswaku vana vanharhu kumbe mune kusuka eka tlilasi yin'wana na yin'wana va hlaya ku ringana kwalomu ka 10 kufika eka 15 wa timinete ntlawa lowu landzelaka wu nga si sungula. Tshama u ri karhi u endla leswi nkarhi wo leha hilaha swi kotekaka hakona ku vona leswaku i tlilasi yihi yi nga kotaka ku hlaya nkarhi wo leha kutlula hinkwayo ku ri hava ku yima.

★ **Nkombiso wa talenta ya ku tsheketa mitsheketo.** Khoma nkombiso wa talenta ya ku tsheketa mitsheketo laha vana va nga ta wina masagwati ya tibuku ya ku tsheketa mitsheketo eka vayingiseri va vatswari, vadyondzisi na vana lavan'wana.

Swiendleko swa mitsheketo swo hlawuleka swi hlohlotela muganga wa xikolo hinkwawo, ku katsa na vana, vadyondzisi, vatswari na vahlayisi van'wana, na vaakandhawu, ku tshama va ri karhi va hlaya na ku tsheketa mitsheketo.

Mieheketo ya swa swiendleko

★ **Vatsheketo lava nga erendzweni.** Veka etlhelo nkarhi eka masiku ma nga ri mangani ya vana lava nga etlilasi yin'we ku titoloveta ku tsheketa ntsheketo. Kutani vumba mitlawe leyitsongo leyi fambaka kusuka eka kamara ro dyondzela kuya eka kamara ro dyondzela va ri karhi va nyika khonsati ya ku tsheketa mitsheketo eka vana lava nga etlilasi tin'wana.

★ **Vuendzi bya mutsari na mudirowi.** Rhamba mutsari na/kumbe vadirowi ku endzela xikolo xa wena ku ta hlayela vana kusuka eka yin'wana ya tibuku ta vona, kutani endzhaku ka swona va bula hi mayelana na hilaha va endlaka hakona ku tsala na/kumbe ku dirowa swifaniso etibukwini ta vona.

Mitsheketo hinkwakonkwako laha hi nga kona

Ku endla mitsheketo yi va xiphemu xa mbangu wa xiviri wa xikolo xa wena swi rhumela xihungwana lexi nga erivaleni eka munhu un'wana na un'wana leswaku xikolo xa wena xi tshemba eka nkoka wa ku hlaya na ku tsheketa mitsheketo. Hi leti tindlela tin'wana to tirhiseka leti u nga endlaka leswi hatona.

★ Tumbuluxa bodo ya switiviso laha vana va nga ta hayeka vuxokoxoko hi mayelana na leswi va nga eku swi hlayeni. Tsala nhlokomhaka ya bodo ya switiviso, tanihi xikombiso, "Leswi hi nga eku swi hlayeni" kumbe "Ku hlaya ka hina". Kutani u tshika swiphemu swa maphepha ekusuhi na bodo leswaku vana va ta tipaluxa eka swihi kumbe swihi leswi va swi lavaka hi mayelana na buku, kutani va swi dzima ebodweni. Swiphemu leswi swi fanele ku va na xivandla laha n'wana a nga ta tsala vito ra buku, mutsari na vonelo hi mayelana na yona. Nakambe u nga ha lava ku katsa swivumbeko swa nyeleti ehansi leswaku n'wana a ta hlovohata endzeni ka swona swi ri karhi swi lawuriwa hi leswaku i kufika kwihi a tiphineke hi buku leyi.

★ Kuma xivandla ekhumbini ra kamara ra vadyondzisi ku kombisa vuxokoxoko hi mayelana na tibuku, vatsari, vadirowi, tiatikili ta ku hlaya na ku tsala na miehleketo ya migingiriko leswaku vadyondzisi va hlaya. Tiysisisa leswaku wa swi cinca nkarhi na nkarhi ku endlaka leswaku swi tshama swi ri swintshwa na ku teka rinoko.

★ Penda khumbi erivaleni ra mitlangu hi pende ya xitsalelo kutani u nyika vana choko leswaku va tsala kumbe ku dirowa mitsheketo ya vona eka rona. Vana va nga tlhela va tiphina hi ku ya emahlweni na ndzhungo wa ntsheketo wa n'wana un'wana. Va khutaze ku siya mavonelo lamanene ekhumbini hi mayelana na mitsheketo leyi va yi hlayeke.

★ Kuma mitshaho leyi hlohlotelaka hi mayelana na ku hlaya na ku tsala etibukwini na le ka Inthanete. Hundzuluxela mitshaho leyi eka tindzimi hinkwato leti vulavuriwaka exikolweni xa wena kutani u kopa ntshaho wun'wana na wun'wana hi matsalelo lamakulu eka xipandzu xo hambana xa phepha. Kombisa mitshaho ku rhendzeleka na xikolo xa wena ku hlohlotela munhu un'wana na un'wana, ku katsa na vayeni!

"Tibuku to saseka ti ku pfuna ku twisisa, naswona ti ku pfuna ku titwa u twisisiwele."

John Green

"Xilo xa nkoka xi ri xoxe ebukwini i nhlamuselo leyi yi nga ku khomela yona."

W. Somerset Maugham

"Loko u nga tsakeli ntsheketo wa munhu un'wana, tsala wa wena."

Chinua Achebe

"U nga kuma mahlori kwihi kumbe wihi laha u langutaka kona. Tshama u tilondla, hinkwaswo leswi u swi lavaka i buku!"

Dr Seuss

"Ntsheketo wa vana lowu ku nga vana ntsena va nga tiphinaka hi wona a hi ntsheketo wa kahle wa vana naswitsanana."

C.S. Lewis

Tihlanganise na Nal'ibali

Va na xirho xa Nal'ibali na ku tirhisa matimba ya ntsheketo ku hlohotela vana ku hlala na ku tsala.

Endzela swivandla swo hambana swo hlalala ku tiphina laha ku nga na switirhisiwa na switsundzuxo, na mitsheketo ya vana hi tindzimi ta 11.

Xikhomanisi xa Nal'ibali

Kuma xiengetelo xa leka phephahungu ra ku hlalala ku tiphina eka Sowetan, Sunday Times Express, Daily Dispatch na The Herald. Ku kuma vuxokoxoko byo tala, endzela www.nalibali.org.

Nal'ibali a ka rhadiyo

Yingisela Nal'ibali eka switichi swa vuhaxi swa SABC swa vaaki na ku tiphina hi mitsheketo ya vana hi tindzimi ta 11 ta ximfumo. Endzela www.nalibali.org ku va u kuma mikarhi ya ka rhadiyo ya Nal'ibali.

www.nalibali.org

Endzela [webusayiti](http://www.nalibali.org) ya Nal'ibali ku kuma phepha ra switsundzuxo swa mahala, bulogo ya matsalwa, switsundzuxo swo hlalala na mitsheketo ya vana.

www.nalibali.mobi

Mitsheketo na switsundzuxo swo hlalala, nseketelo wa ntlawa wa vahlayi na mitsheketo hi tindzimi ta 11 ta Afrika-Dzonga – eka [riqingho ra le nyongeni](http://www.nalibali.mobi) ra wena!

Vuhangalamahungunyini bya vaaki

Tikatse eka mbhurisano eka [Facebook](https://www.facebook.com/TheNalibaliChannel) na ku hi landzelela eka [Twitter](https://twitter.com/nalibaliSA) na [Instagram](https://www.instagram.com/nalibaliSA) ku kuma switsundzuxo na engetelo wa leswintshwa hi nhlohotelo wo hlalala ku tiphina. U nga tlhela u endzela chanele ya hina ya [YouTube](https://www.youtube.com/user/TheNalibaliChannel), www.youtube.com/user/TheNalibaliChannel ku kuma switsundzuxo swa mitlawa yo hlalala.

Tihlangisi na hina hi ku bela riqingho eka senthara **02 11 80 40 80**, kumbe hi tindlela tin'wana: www.nalibali.org www.nalibali.mobi

[f](https://www.facebook.com/nalibaliSA) nalibaliSA [t](https://twitter.com/nalibaliSA) @nalibaliSA [i](https://www.instagram.com/nalibaliSA) @nalibaliSA [e](mailto:info@nalibali.org) info@nalibali.org

